

Belangrijkste bevindingen

Uit de overvloedige informatie in het *Landmine Monitor Report 2003* blijkt overduidelijk dat het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen en de antimijnbeweging in het algemeen met rasse schreden vooruitgang boeken in de strijd tegen antipersoonsmijnen. Wereldwijd nemen de inspanningen toe om levens en ledematen te redden. Toch blijven de uitdagingen aanzienlijk.

De verslagperiode voor het *Landmine Monitor Report 2003* gaat van mei 2002 tot mei 2003. Redacteurs hebben – waar mogelijk – belangrijke informatie toegevoegd in juni en juli 2003. Statistieken voor mine action en landmijnslachtoffers worden gewoonlijk gegeven voor het kalenderjaar 2002.

+ Algemene internationale verwerping van antipersoonsmijnen

Op 31 juli 2003 telde het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen in totaal 134 Verdragsstaten. Nog eens 13 andere landen ondertekenden het verdrag zonder het al te ratificeren. Dat komt neer op meer dan drie vierde van alle naties ter wereld. Sinds het laatste Landmine Monitor-rapport sloten nog eens negen landen zich bij het verdrag aan, waaronder Afghanistan en Cyprus, twee bemijnde landen. Regeringen van andere landen zetten significante stappen in de richting van toetreding en staan op het punt om te ratificeren of toe te treden.

- Wereldwijde verbreiding: een uitdaging

Zevenenveertig landen met een gezamenlijke voorraad van zo'n 200 miljoen antipersoonsmijnen houden zich nog steeds afzijdig van het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen. Daarbij horen drie van de vijf permanente leden van de VN-veiligheidsraad (China, Rusland en de Verenigde Staten), het overgrote deel van het Midden-Oosten, de meeste voormalige Sovjetrepublieken en vele Aziatische landen.

+ Minder regeringen gebruiken antipersoonsmijnen

In deze verslagperiode (sinds mei 2002) gebruikten minstens zes regeringen antipersoonsmijnen, in vergelijking met zeker negen regeringen in het *Landmine Monitor Report 2002* en zeker 13 regeringen in het *Landmine Monitor Report 2001*. Sinds juli 2003 maakten slechts twee staten — Myanmar en Rusland — gebruik van antipersoonsmijnen op regelmatige basis. De regeringen van Afghanistan, Angola en Sri Lanka gebruikten antipersoonsmijnen in de vorige verslagperiode, maar niet in de lopende periode. Zoals Afghanistan sloot Angola zich onlangs aan bij het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen.

- Mogelijk gebruik van antipersoonsmijnen door landen die

het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen ondertekenden

Landmine Monitor kan niet met zekerheid zeggen dat één van de 13 landen die het verdrag ondertekenden (maar nog niet ratificeerden) antipersoonsmijnen gebruikten in deze verslagperiode. Toch kreeg Landmine Monitor steeds sterkere aanwijzingen dat het Burundese leger antipersoonsmijnen gebruikt. Er rijzen ook ernstige beschuldigingen van mijngebruik tegen regeringstroepen in Soedan. Beide regeringen ontkennen dat ze mijnen leggen.

- Nieuw en voortgezet gebruik door regeringen

De enige regering die toegevoegd moet worden aan de lijst van mijngebruikers is de Iraakse. In de aanloop naar en gedurende het Iraakse conflict in 2003 gebruikten Saddam Hoesseins strijdkrachten immers antipersoonsmijnen. De regeringen van Indië, Pakistan, Nepal en Rusland gaven toe antipersoonsmijnen gebruikt te hebben in deze verslagperiode. Voorts is het duidelijk dat regeringstroepen in Myanmar (Birma) mijnen bleven leggen. Er bestaan geloofwaardige rapporten over mijngebruik door Georgië, maar de regering ontkent dit.

+ Minder rebelgroepen (non-state actors) gebruiken antipersoonsmijnen

In minstens elf landen gebruikten oppositiegroeperingen antipersoonsmijnen: Birma, Burundi, Colombia, de Democratische Republiek Kongo, Georgië (Abchazische strijdkrachten), Indië, Nepal, de Filippijnen, Rusland (Tsjetsjeense strijdkrachten), Somalië en Soedan. In de vorige verslagperiode gebruikten in minstens veertien landen rebelgroepen nog landmijnen.

+ Verbintenissen van rebelgroepen

In deze verslagperiode ondertekenden twee groeperingen in Iraaks Koerdistan en 15 facties in Somalië de *Geneva Call Deed of Commitment* voor rebelgroepen. Daarmee verklaarden ze zich bereid een volledig verbod op antipersoonsmijnen in te voeren.

+ De productie daalt

Minstens 36 landen zetten hun productie van antipersoonsmijnen stop, waaronder dertig Verdragsstaten van het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen en zes landen die geen lid zijn van het verdrag (Finland, Griekenland, Israël, Polen, Servië en Montenegro, en Turkije). Taiwan beëindigde zijn productie eveneens. In heel wat landen die nooit formeel stopten, lijkt er al enkele jaren geen productie meer te bestaan, zoals in de VS (sinds 1997), Zuid-Korea en Egypte. Rusland verklaarde dat het de voorbije acht jaar zijn meest gangbare springmijn (PMN-serie) en zijn PFM-1 vlindermijnen niet produceerde.

- De productie gaat voort

Landmine Monitor vermeldt vijftien landen die antipersoonsmijnen produceren, hoewel niet geweten is hoeveel landen er actief mijnen

produceerden in deze verslagperiode. Nepal gaf voor de eerste keer toe dat het antipersoonsmijnen produceert. Daardoor steeg de lijst van producenten voor het eerst sinds Landmine Monitor startte met de inventarisering in 1999.

+ Een de facto wereldwijd verbod op de handel in antipersoonsmijnen

De wereldhandel in antipersoonsmijnen daalde tot een uiterst laag niveau van illegale en niet erkende handel. Er zijn geen gevallen bekend van handel in antipersoonsmijnen aangezien het wereldwijde handelsverbod goed standhield. Verscheidene landen die geen lid zijn van het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen vernieuwden of verruimden hun verbod op de export van antipersoonsmijnen formeel, waaronder Wit-Rusland, China, Israël, Polen, Rusland, Singapore, Zuid-Korea, Turkije en de VS.

+ Miljoenen opgeslagen antipersoonsmijnen werden vernietigd

Zo'n vier miljoen opgeslagen antipersoonsmijnen werden vernietigd sinds het vorige Landmine Monitor-rapport, waardoor het totaal van de jongste jaren op meer dan 50 miljoen komt. Nog eens achttien Verdragsstaten van het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen meldden dat ze hun voorraden volledig vernietigden, waarvoor ze bijna 10,8 miljoen mijnen onschadelijk maakten: Brazilië, Tsjaad, Kroatië, Djibouti, El Salvador, Italië, Japan, Jordanië, Macedonië, Moldavië, Mozambique, Nederland, Nicaragua, Portugal, Slovenië, Thailand, Turkmenistan en Oeganda. Twaalf andere Verdragsstaten vernietigen momenteel hun voorraden. Op één grote uitzondering na lijkt het erop dat de Verdragsstaten zich houden aan hun respectieve, vierjarige deadlines, die verliepen op 1 maart 2003, om hun voorraden antipersoonsmijnen te vernietigen.

- Turkmenistan

Turkmenistan meldde dat het zijn voorraden volledig vernietigd had toen zijn deadline verstreek op 1 maart 2003. Daarvoor werden bijna 700.000 mijnen vernietigd in achttien maanden tijd. Toch rapporteerde het land dat het 69.200 mijnen wil behouden voor trainingsdoeleinden. ICBL is van mening dat 69.200 mijnen een onaanvaardbaar en dus illegaal hoog aantal is dat overduidelijk niet overeenstemt met "het absoluut noodzakelijke minimum" waarover het verdrag het heeft. ICBL zette zijn standpunt uiteen dat Turkmenistan, door een dergelijk groot mijnenbestand te behouden, zijn voorraden niet volledig vernietigde en daarom in overtreding is met een essentiële verplichting van het verdrag.

+ Voorraadvernietiging door landen die geen lid zijn van het verdrag

Rusland rapporteerde voor de eerste keer dat het meer dan 16,8 miljoen opgeslagen antipersoonsmijnen vernietigde tussen 1996 en 2002, waarvan 638.427 in 2002. Voordien meldde Rusland al de vernietiging van ongeveer 1 miljoen antipersoonsmijnen. Oekraïne, dat het Verdrag voor een Verbod

op Landmijnen ondertekende, voltooide de vernietiging van om en bij de 405.000 mijnen tussen juli 2002 en mei 2003. Om zijn steun te betuigen aan het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen vernietigde Wit-Rusland, dat het verdrag niet ondertekende, 22.963 PMN-2 antipersoonsmijnen in 2002.

- Landen die geen Verdragsstaten zijn, bezitten voorraden met miljoenen mijnen

Landmine Monitor schat dat er momenteel ongeveer 200 à 215 miljoen antipersoonsmijnen opgeslagen liggen bij 78 landen. Al deze mijnen, behalve zo'n 10 miljoen stuks, behoren toe aan landen die het verdrag niet ondertekenden waaronder China (geschat op 110 miljoen), Rusland (geschat op 50 miljoen), de VS (10,4 miljoen), Pakistan (geschat op 6 miljoen), Indië (geschat op 4-5 miljoen), Wit-Rusland (4,5 miljoen) en Zuid-Korea (2 miljoen).

- Er is niet voldaan aan de verplichting om transparant te rapporteren

Vijftien Verdragsstaten hebben geen transparant rapport ingediend zoals gevraagd in artikel 7 van het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen, waaronder Angola, Eritrea, Guinee, Liberia, Namibië, Nigeria, Sierra Leone en Suriname. Deze landen hebben evenmin officieel bevestigd of ze al dan niet een voorraad antipersoonsmijnen in hun bezit hebben en of ze voldoen aan de vernietigingsvoorwaarden.

+ Vrijwillige transparante rapportering door niet-verdragslanden

In deze verslagperiode dienden Letland en Polen vrijwillig transparante rapporten conform artikel 7 in met gegevens over hun voorraden antipersoonsmijnen. Ook Griekenland gaf voor de eerste keer gegevens vrij over zijn voorraden. Deze stappen volgden nadat Wit-Rusland, Litouwen en Oekraïne het voorbeeld gaven.

+ De financiering voor antimijnacties neemt toe

De fondsen voor antimijnacties liepen in totaal op tot meer dan 1,7 miljard USD sinds 1992, waarvan 1,2 miljard USD binnenliep sinds het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen beschikbaar was voor ondertekening in 1997. Voor 2002 tekende Landmine Monitor een bedrag op van 309 miljoen USD dat geschonken werd voor antimijnacties door meer dan 23 landen, wat neerkomt op een stijging van 30 procent in vergelijking met vorig jaar. In 2001 meldde Landmine Monitor dat de wereldwijde financiering van antimijnacties stagneerde. Partners die hun antimijnbijdragen optrokken in 2002 omvatten Japan (49,4 miljoen USD), de Europese Commissie (38,7 miljoen USD), Noorwegen (25,2 miljoen USD), Duitsland (19,4 miljoen USD) en Nederland (16 miljoen USD). Ook in Australië, Oostenrijk, België, Frankrijk, Italië en Zwitserland stegen de uitgaven. Griekenland en China, die het verdrag niet onderschreven, dreven hun steun eveneens fors op. Eén schenker, Japan, is verantwoordelijk voor meer dan de helft van de fondsenstijging in 2002.

- Sommige landen geven minder voor antimijnacties

Vier van de grootste schenkers besteden minder aan antimijnacties: de Verenigde Staten (5,5 miljoen USD minder); Denemarken (3,8 miljoen USD minder); Zweden (2,6 miljoen USD minder) en het Verenigd Koninkrijk (1,4 miljoen USD minder).

+ De uitgaven gaan in stijgende lijn

Bij de bemijde landen zien we in 2002 dat de antimijnguitgaven vooral in stijgende lijn gingen in Afghanistan (stijging van 50 miljoen USD), Vietnam (12 miljoen USD), Angola (7,7 miljoen USD), Cambodja (6,3 miljoen) en Sri Lanka (zo'n 5,5 miljoen). Bij de belangrijkste steuntrekkers werden geen significante dalingen opgemerkt, behalve zoals verwacht in Kosovo.

- Meer fondsen nodig

Meer dan twee derde van de fondsenstijging in 2002 ging naar één enkel land: Afghanistan. In de toekomst zijn er nog meer antimijnfondsen nodig om het landmijnenprobleem wereldwijd aan te pakken en om Verdragsstaten van het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen in staat te stellen hun tienjarige ontminingsdeadlines te halen.

+ Antimijnprogramma's nemen toe

Bemijde landen gingen steeds vaker over tot georganiseerde ontminingsacties in 2002 en de ontminde oppervlakte steeg aanzienlijk in vele landen. Landmine Monitor stelde vast dat aan humanitaire ontminning werd gedaan in minstens 35 landen en maakt gewag van beperkte ontminning in 32 landen. Costa Rica verklaarde zichzelf mijnevrij in december 2002. Dankzij vredesovereenkomsten en bestanden in Angola, Sri Lanka en Soedan konden zij hun antimijnactiviteiten uitbreiden. Landmine Monitor maakt melding van bewustmakingscampagnes (Mine Risk Education, MRE) rond de mijnenproblematiek in 36 landen in 2002 en 2003.

- Nog steeds te veel bemijde landen

Uit onderzoek van Landmine Monitor bleek dat 82 landen in zekere mate te kampen hebben met landmijnen en/of niet-ontploffte munitie (Unexploded Ordnance, UXO), waarvan er 45 Verdragsstaten zijn van het Verdrag voor een Verbod op Landmijnen. Zestien van deze landen met een mijnenprobleem doen niet aan ontminning en 25 van deze landen zetten geen bewustmakingscampagnes rond mijnrisico's op touw.

+ Minder nieuwe slachtoffers in sommige landen

Het aantal landmijnslachtoffers daalde in 2002 in de meeste bemijde landen. In landen waar een stijging in 2002 is vastgesteld, heeft dit waarschijnlijk te maken met bevolkingsmigraties in mijngebieden (Cambodja) of nieuwe en verscherpte conflicten (Indië en Palestina). In andere bemijde landen lijkt de toename in belangrijke mate te wijten aan een betere gegevensverzameling: Birma, Tsjaad, Guinee-Bissau, Iran, Irak,

Jordanië, de Republiek Korea, Pakistan en Thailand. We kunnen aannemen dat er jaarlijks tussen de 15.000 en 20.000 nieuwe slachtoffers bijkomen, wat neerkomt op een significante daling van de lange tijd gehandhaafde en algemeen aanvaarde schatting van 26.000 nieuwe slachtoffers per jaar. Toch moeten we er rekening mee houden dat de rapportering in sommige landen onbetrouwbaar is en dat het aantal slachtoffers in veel landen onderschat wordt.

- Meer ongevallen leiden tot meer mijnslachtoffers die hulp nodig hebben

In 2002 en tot juni 2003 werden er in 65 landen nieuwe landmijnslachtoffers gemeld. In de meeste van deze landen (41) heerste vrede, geen oorlog. Slechts bij 15 procent van de gemelde ongevallen in 2002 ging het om militair personeel. In 2002 vielen de meeste nieuwe slachtoffers in: Tsjetsjenië (5.695 slachtoffers gemeld), Afghanistan (1.286), Cambodja (834), Colombia (530), Indië (523), Irak (457), Angola (287), Tsjaad (200), Nepal (177), Vietnam (166), Sri Lanka (142), Burundi (114), Birma/Myanmar (114) en Pakistan (111). Ook in Bosnië en Herzegovina, de Democratische Republiek Kongo, Eritrea, Ethiopië, Georgië, Laos, Palestina, Senegal, Somalië en Soedan was het aantal nieuwe slachtoffers aanzienlijk (meer dan 50).